

A közúti közlekedés és a fuvarozás szabályainak változásai

Nagyban folynak már a földeken a tavaszi mezőgazdasági munkák. Rendszerint a munkákat gépekkel végzik vagy végeztetik a gazdák, ezért nem árt tudni, hogy 2011. december 8-a óta megváltoztak a vonatkozó jogszabályok, és a szabálytalanságok súlyos bírságokkal járhatnak!

Dr. Jobbágy
Krisztina

2011. december 8-án lépett hatályba a **teherjárművekre** és autóbusszokra vonatkozó szabályokat tartalmazó, „*a díj ellenében végzett közúti árutovábbítási, a saját számlás áruszállítási, valamint az autóbusszal díj ellenében végzett személyszállítási és a saját számlás személyszállítási tevékenységről*”, továbbá az ezekkel összefüggő jogszabályok módosításáról szóló **261/2011. (XII. 7.) korm. rendelet** (továbbiakban: korm. rendelet), amelyet – egyebek mellett – az Európai Parlament és Tanács 2009. október 21-i **1071/2009/EK, a 1072/2009/EK, és a 1073/2009/EK rendeletével** együttesen kell alkalmazni.

Most sok olvasóban felmerülhet a kérdés, hogy a gazdáknak mi köze van ehhez, már mint a teherjárművekre vonatkozó 1. díj ellenében végzett közúti árutovábbításhoz, vagy 2. a saját számlás áruszállításhoz. A válasz: a jogalkotó ezeket a tevékenységeket kiterjesztette a **mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a mezőgazdasági vontatóból, valamint a lassú járműből és általuk vontatott pótkocsiból, félpótkocsiból álló járműszerelvényekre**, 3,5 tonna feletti megengedett legnagyobb össztömeg esetén.

Ennek a cikknek most futok neki másodjára. Az első verzió annyira bonyolult sikerült – elvesztem a paragrafusok sűrűjében –, hogy most megpróbálom teljesen leegyszerűsítve megosztani a Önökkel, hogy tulajdonképpen hogyan kell **jogszzerűen** közlekednie például egy traktorral.

A lényege a szabályozásnak, hogy két feltevésből indul ki. Ha valaki mezőgazdasági tevékenységet végez, és közúton megy egy mezőgazdasági géppel, vagy traktorral, ami esetleg egy pótkocsit is húz, akkor, az az illető vagy a saját árujának (*saját számlás közúti áruszállítás*), vagy más tulajdonában lévő áru szállítást (*díj ellenében közúti áru fuvarozás*) végzi teherjárművel.

■ Saját áru szállítása

Amennyiben valaki a saját terményét, áruját szállítja, akkor a közúton való közlekedéskor mindenesetben **menetlevél** kell vezetni. De csak akkor, amikor a közúton közlekedik! Amikor a földeken dolgozik a gép, akkor nem kell!

A menetlevélnek **legalább** a következő adatokat kell tartalmaznia:

- az üzembentartó megnevezése, székhelye és a gépjárművezető neve;
- a jármű rendszáma, telephelye;
- áruszállítás esetén a rakományra vonatkozó adatok (az árutulajdonos által kiállított szállítólevél száma, a szállítmány megnevezése, mennyisége, származása, a csomagolás módja, veszélyes áruknál az ADR szerinti adatok), továbbá:
- az indulás, a megállások és az érkezés (fel- és lerakodás) helye és ideje, a kilométeróra állása, valamint a megtett kilométer-teljesítmények.

A saját számlás menetlevél szigorú számadású nyomtatványnak minősül. A jármű vezetője köteles azt a szállítás során eseményszerűen vezetni, és aláírásával hitelesíteni.

Amennyiben a rendőr megállítja és nincs menetlevél, akkor a gépkocsivezetőt 50 000 Ft-ra bírságolja. Ha van menetlevél, de hibásan van kitöltve, vagy valamely adatot nem tartalmaz, akkor 10 000–50 000 Ft-ig terjedő bírsággal súlythatja szintén a gépkocsivezetőt!

Ha veszélyes árut szállít, és nem azt nem az előírásoknak megfelelően teszi, a bírság összege már többszáz ezer forint nagyságrendű lehet. A mezőgazdasági vegyszerek és az üzemanyag is veszélyes árunak minősül.

Ha valaki nem a saját tulajdonában lévő teherjárművel közlekedik vagy szállít valamit, akkor mindenesetben írásban megkötött bérleti szerződéssel teheti csak meg. Akkor is kell a bérleti szerződés, ha ingyenesen használja az adott gépet/teherjárművet!

■ Más tulajdonában lévő áru szállítása

Amennyiben valaki, más tulajdonában lévő árut szállít (pl. betakarított terményt szállít), akkor a menetlevél mellett fuvarlevelet is vezetnie kell! Emellett pedig, ehhez a tevékenységhez még pluszban közúti árutovábbítási engedély (**tevékenységi engedély**) is kell (3,5 tonna feletti megengedett legnagyobb össztömeg esetén), ami röviden a sárga rendszámot jelenti! Gyakorlati példa például, ha a szomszédnak is ki akar valaki vinni műtrágyát, akkor azt csak sárga rendszámú teherjárművel teheti meg, és csak díj ellenében, ugyanúgy, mintha közúti áru fuvarozó lenne, mert a jogalkotó a közúti áru fuvarozásra vonatkozó szabályokat egy az egyben kiterjesztette a mezőgazdasági „nehéz gépjárművekre” is. Ezt az engedélyt a vállalkozás székhelye szerint területileg illetékes közlekedési hatóság (Közlekedési Felügyelőség) adja ki – továbbá az ahhoz tartozó engedélykivonatokat – a gazdálkodó szervezet kérelmére, abban az esetben, ha a **kérelmező megfelel** a közösségi és a hazai jogszabályokban rögzített feltételeknek. A kiadott engedélykivonatokat másnak át nem adhatók.

Fuvarlevélként olyan okmány használható, amely legalább a következő adatokat tartalmazza:

- az árutovábbítás jellege (fuvarozás, rendelkezésre bocsátás, díj ellenében végzett vontatás);
- az üzembentartó és a fuvaroztató megnevezése, címe;
- a jármű rendszáma és a gépjárművezető neve;
- az áru vonatkozó adatok (az áru tulajdonosa által kiállított szállítólevél száma, az áru megnevezése, mennyisége, a csomagolás módja, veszélyes árunál a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai megállapodás (ADR) szerinti adatok), illetve a vontatott vagy szállított jár-

műre vonatkozó adatok (a tulajdonos vagy üzemeltető megnevezése, címe, a jármű rendszáma);

- e) a jármű kiállításának, valamint indulásának helye és ideje, a jármű útvonala, a megállások (fel- és lerakodás) és indulások helye és ideje, valamint az érkezés helye és ideje (a kilométeróra állásának és a – rakománnyal vagy rakomány nélkül – megtett kilométerteljesítményeknek a feltüntetésével), továbbá árufuvarozásnál és vontatásnál ezeken kívül még;
- f) az áru vagy a vontatott jármű átvételének helye és ideje;
- g) az áru kiszolgáltatásának, illetve a vontatott jármű átadásának a helye, és – a kiszolgáltatást (átadást) követően – az ideje is.

A fuvarlevél szigorú számadású okmány, azt eseményszerűen kell vezetni.

A felhasznált vagy rongtot fuvarlevelet, sorszám szerint, hiánytalanul, a bizonylatokra vonatkozó szabályok szerint kell megőrizni. A fuvarlevelet, az üzemeltető, vagy – írásbeli felhatalmazása alapján – a jármű vezetője állítja ki, a jármű vezetője köteles azt a szállítás során eseményszerűen vezetni, és aláírásával hitelesíteni.

Közúti közlekedési szolgáltatás esetén a megrendelőnek, illetve a fuvaroztatónak az okmányon igazolnia kell az elvégzett teljesítményt, árufuvarozásnál az áru átvételét is. Mondanom sem kell, hogy a fuvarlevél hiánya vagy hiányos kitöltése természetesen súlyos bírsággal jár! Emellett szigorú számadási bizonylat, amit a NAV is ellenőrizhet.

■ Az ömlesztett árut szállító tehergépjármű forgalomban való részvételének feltételei

Az olyan 10 tonnát meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépjárműnek a forgalomban való részvételéhez, amelyet ömlesztett áruval raktak meg, jármű-tömegbizonylat – **(közérthetően, magyarul: szállítólevél)** – is szükséges. A jármű-tömegbizonylatot az ömlesztett áru feladójának, vagy az áru felrakását végzőnek kell a megakart tehergépjármű össztömegéről kiállítania, és a tehergépjármű vezetőjének igazolható módon átadnia, **a felrakás helyén, hitelesített berendezéssel (hitelesített mérleggel) elvégzett jármű-mérlegelés,** tengelyterhelés-mérés, vagy a rakomány súlyának mérlegelése alapján.

Ha a feladó vagy a felrakást végző a szállítólevél kiállítási kötelezettségének nem tud eleget tenni, a bizonylat helyett írásbeli nyilatkozatot kell kiállítania, és a jármű vezetőjének igazolható módon átadnia.

A szállítólevélnek, illetve az írásbeli nyilatkozatnak a következőket kell tartalmaznia:

- a) a kiállító neve, címe, a kiadási sorszám, a kiadás helye;
- b) a felrakott áru megnevezése, tömege (kg);
- c) a felrakodás dátuma (év, hó, nap, óra, perc);
- d) a jármű – mérlegelés vagy tengelyterhelés-mérés alapján megállapított – tömege (csak a bizonylaton);
- e) a jármű rendszáma, a fuvarlevél száma;
- f) a felrakodást végző aláírása és – amennyiben van – bélyegzője.

A szállítólevél vagy az írásbeli nyilatkozat a szállítás időtartama alatt **a fuvarlevél mellékletét képezi,** azt az ellenőrzést végző hatóság képviselőjének felszólítására be kell mutatni. A bizonylatot vagy az írásbeli nyilatkozatot a fuvarozás (szállítás) befejezését követően – a kapcsolódó okmányokhoz csatoltan – meg kell őrizni.

Túlsúly megállapítása esetén a fizetendő bírság a szállítólevél vagy a nyilatkozat kiállítóját terheli. A **szállítólevelet** a szállítási tevékenységet megelőzően előre szükséges kitölteni. A járművek megrakását amennyiben a fuvarozó magára vállalta, abban az esetben ő felel a felrakott mennyiségért. A felrakott mennyiség terén, amennyiben nem történik mérés, abban az esetben is elvárható, hogy a tömegkorlátokat ne lépjék túl, így a járművet csak addig a mértékig célszerű megrakni, amíg biztosan megfelel az előírásoknak, legfeljebb nem használják ki a lehetőségeket. Menet és fuvarlevelet is csak a közúti forgalomban való részvétel esetén szükséges vezetni. A kilométeróra állása, valamint a megtett kilométerteljesítmény helyett az üzemóra számláló értékei is elfogadhatóak, amennyiben a járműnek kilométerórával nem kell rendelkeznie.

Non plus ultra: ha a fenti tevékenység valamelyikét valaki bérelt teherjárművel végzi!

Ha valaki bérelt teherjárművel díj ellenében végez közúti árutovábbítást vagy bérelt teherjárművel saját számlás áruszállítást, akkor **a szállítás közben a járművezetőnek a közúti forgalomban magánál kell tartania a következőket is (a fentiekben felsoroltak mellett):**

- a) a teherjármű bérletére vonatkozó szerződést, vagy a szerződés hitelesített kivonatát, amely tartalmazza a bérbeadó és a bérlő nevét, a szerződés kötés napját és időtartamát, valamint a teherjármű azonosítási adatait, továbbá:

b) a teherjárművet vezetőnek:

- ba) a bérlő gazdálkodó szervezetnél tagsági vagy részvényesi jogviszonyát igazoló iratot, vagy
- bb) a járművezető foglalkoztatására vonatkozó szerződést, vagy ezek hitelesített kivonatát vagy három hónapnál nem régebbi fizetési jegyzéket.

Ezeket az iratokat akkor is magánál kell tartania, **ha a teherjármű használatba adása ingyenesen történt.**

■ Gyakorlati kérdések – közérthető válaszok

Az alapeset a következő: a gazda mezőgazdasági tevékenységet végez, több traktor és egyéb erőgép van a használatában. Ezekkel a gépekkel végez klasszikus mezőgazdasági munkákat (talajelőkészítés, vetés, betakarítás és szállítás). Vannak családtagok is, akiknek nincsenek ilyen jellegű gépei, de folytatnak mezőgazdasági tevékenységet, akiknek a gépekkel rendelkező családtag, vagy rokon besegít.

1. *A mezőgazdasági erőgépek esetén kell-e menetlevelet vezetni? Ebben az esetben a közúti áruszállítást kérdést mennyire kell figyelni, hiszen a tevékenységünk nagy része nem közúton történik.*

Amennyiben az erőgép közúton közlekedik, tehát megy dolgozni közúton a földre, vagy vissza a telepre, akkor menetlevelet kell vezetni.

2. *Ha kell minden esetben kell? Nálunk a munka kis része a pótkocsis szállítás, zömében munkaeszközöket (pl. eke, kombinátor) viszünk ki a területre, ebben az esetben hogyan kell eljárni?*

Közúti közlekedéskor minden esetben. Ha a földeken dolgozik, akkor aközben nem kell. Amennyiben a közúti közlekedés alatt (oda vagy vissza) vmit szállít (műtrágya, betakarított termés, eke, kombinátor stb.) és az nem a tulajdonság, akkor fuvarlevelet is kell vezetni.

3. *Mi a helyzet a zöld rendszámú gépekkel (nálunk ezek kombájnok és rakodógépek), nekik mit kell tenni?*

A válasz ugyanaz mint az 1. és a 2. kérdés esetében.

4. *Mi legyen a menetlevél tartalma (ha kell), mivel a jogszabályi előírásokban megfogalmazottaknak nem lehet eleget tenni. Ilyenre gondolok, hogy a traktorokban, kombájnokban, rakodógépekben nincs kilométerszámláló, csak üzemóra mérés lehet. Ha kell írni pl. az üzemórát, a területen végzett tevékenységnél, hogyan kell eljárni, hiszen az nem közúton történik, viszont ha közútra megy ki akkor a területre érkezési és a területről induláskori üzemóra között eltérés lehet.*

Menet és fuvarlevelet is csak a közúti forgalomban való részvétel esetén szükséges vezetni. A kilométeróra állása, valamint a megtett kilométer-teljesítmény helyett az üzemóra számláló értékei is elfogadhatóak, amennyiben a járműnek kilométerórával nem kell rendelkeznie. Valószínűleg külön kell vezetni, hogy a területen mennyit dolgozott az adott gép.

5. További ehhez kapcsolódó kérdés: a kiszállított áru (pl. vetőmag, műtrágya) származására, csomagolására vonatkozó előírásokkal mit kezdjen a traktoros. Apro-pó a műtrágya és növényvédő-szer ebből a szempontból veszélyes árunak minősül-e (még ha kis mennyiségről is beszélünk).

Ha a kiszállított áru nem a teherjáromű tulajdonosáé, akkor már fuvarlevél, szállítólevél kell és a fuvarozásra vonatkozó szabályokat kell betartani. A mezőgazdasági vegyszerek és az üzemanyag is veszélyes árunak minősülnek!

6. Mi legyen a menetlevél tartalma, ha nem közúton halad, hanem pl. talajmunkát végez? Kell-e vezetni ebben az esetben?

Nem kell vezetni ebben az esetben jogszabály szerint, de tanácsos külön nyilvántartani, mert ha elindul forgalomban nem fognak egyezni az adatok.

7. Mivel több vállalkozás van nálunk, előfordul olyan helyzet, hogy az adott gépet nem olyan alkalmazott vezeti, aki oda van bejelentve, ahova a gép is tartozik (azt megjegyzem, hogy valamennyi vezető hivatalosan be van jelente valamelyik vállalkozáshoz). Hogyan járunk el ilyen esetben? Most valamennyi dolgozónak van a gép tulajdonosától engedélye arra, hogy a gépet vezesse, akkor is ha nem oda van bejelentve. Milyen igazolás kell a munkaviszonyról (különösen annak fényében amit írtam, hogy lehet hogy egy másik cégnél van bejelentve).

Ebben az esetben a jogszabály értelmezése szerint már írásban bérleti szerződést kell kötni.

8. Mit takar a szigorú számadási nyomtatvány fogalma? Gondolom az 5 éves megőrzési kötelezettség alap, de másra kell figyelni? A NAV vizsgálhatja-e?

Mivel szigorú számadási bizonylat, így a NAV természetesen ellenőrizheti.

9. Fuvarozás idegeneknek. A betakarítási szezonban gyakran előfordul, hogy kisebb termelők esetén, vagy csupán logisztikai okokból nem csupán saját terményt szállítunk a területről be a telephelyre, hanem másokét is. Ebben az esetben mi ezt a szállítást kiszámlázzuk. A szállítási díj nálunk nem profitorientált, hanem a gép fenntartási, alkalmazott fizetését és a gázolaj árát tartalmazza. A vállalkozásnak, mivel nem ez a fő profilja, nem is a "nyerészkedés" a célja a szállításon, hanem a tényleges napi tevékenység jogszerű lekövetése. Viszont mindenképpen tovább számlázásra kerül. Ebben az esetben mit kell tenni, mert az értelmezésem szerint külön fuvarengedélyt kellene kiváltani a traktorokra. Gondolom ennek az eljárása, költsége és adminisztrációja elég nagy terhetek róna ránk. Gondolom egyértelmű, hogy ez a fuvarozási engedélyezés nem éppen életszerű a mi esetünkben.

Rövid válasz: a jogszabály alapján már pedig fuvarozási engedély kellene hozzá, akkor is ha életszerűtlen...

10. Kísérő okmányok a beszállítandó terményekhez. Milyen okmányt állítsanak ki a területen a traktorosok és a kombájnosok a termények betakarításakor. Szállítási levelet nem tudunk kiállítani, mivel a szigorítás óta a területen történő hiteles mérlegelésnek nem tudunk eleget tenni. Van-e alternatív megoldás, ami elfogadható és jogszerű? Figyelembe kell venni azt is, hogy kint a területen sokszor nem olyanok a körülmények, hogy teljesen pontosan a jogszabályi előírásoknak megfelelően legyenek a szigorú számadási kötelezettségi előírásnak minősített okmányok kitöltve.

A szállítólevelet a szállítási tevékenységet megelőzően előre szüksé-

ges kitölteni. A járművek megrakását amennyiben a fuvarozó magára vállalta, abban az esetben ő felel a felrakott mennyiségért. A felrakott mennyiség terén, amennyiben nem történik mérés, abban az esetben is elvárható, hogy a tömegkorlátokat ne lépjék túl, így a járművet csak addig a mértékig célszerű megrakni, amíg biztosan megfelel az előírásoknak, legfeljebb nem használják ki a lehetőségeket. Ha nem lehet mérlegelni, akkor meg kell becsülni, lemérni elegendő az első hiteles mérlegelési helyen. Menet és fuvarlevelet is csak a közúti forgalomban való részvétel esetén szükséges vezetni. A kilométeróra állása, valamint a megtett kilométer-teljesítmény helyett az üzemóra számláló értékei is elfogadhatóak, amennyiben a járműnek kilométerórával nem kell rendelkeznie.

A Bíróságok tételes összegét megtalálják a 156/2009. (VII. 29.) Kormányrendeletben. Rengeteg féle bírság található benne, mindenki nézze át mi vonatkozhat rá. Egyet kiemelnék: menetlevél, fuvarlevél hiánya: 50 000 Ft/eset. Ha rosszul van kitöltve 10 000–50 000 Ft lehet a bírság, és a gépjárművezetőt bírságotlák ezekben az esetekben. A többi bírság összege ennél csak magasabb, a veszély áruk esetében pedig több százezer forint összegű lehet!

A fenti szabályozás alapján mindenkinek ajánlom, hogy gondolja végig hogyan közlekedik, hogyan fuvaroz és végez munkát a földeken, hogy jogszerű legyen minden, mert tényleg büntetnek és nem csak a rendőrök, hanem a NAV is vizsgálódhat ezekben az ügyekben!

Dr. Jobbágy Krisztina
20-682-5009

drjobbagyugyvedei.iroda@t-online.hu